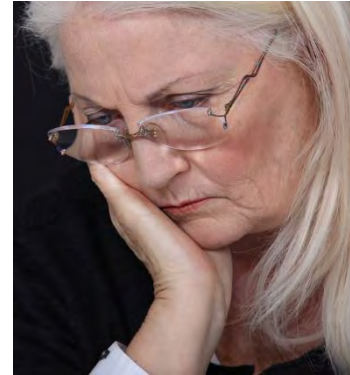

Het wordt tijd: psychodynamische therapie voor ouderen

Dr. Arjan Videler

psychotherapeut, onderzoeker
manager

Mariska den Oudsten

GZ-psycholoog in opleiding tot
specialist

PersonaCura

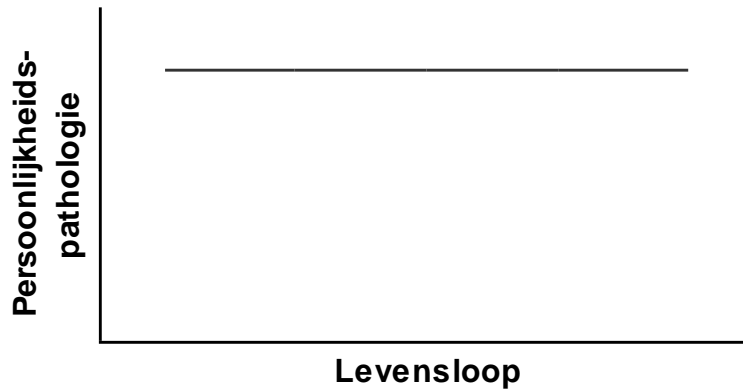
*Topklinisch centrum voor persoonlijkheidsproblematiek
en autismespectrumstoornissen*

Wat is een persoonlijkheidsstoornis?

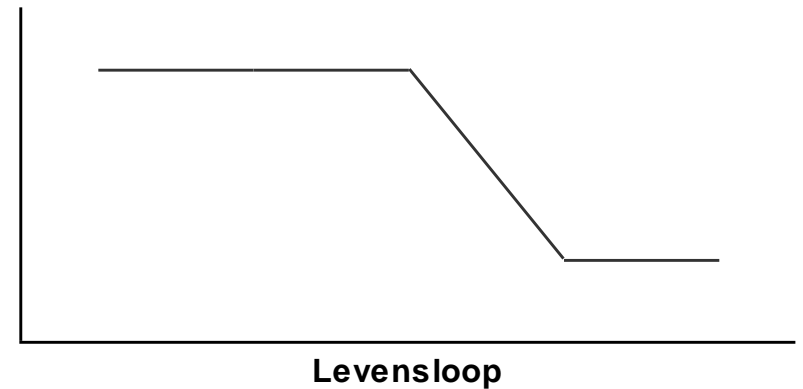
- Duurzaam patroon van problemen:
 - identiteit (zelfbeeld);
 - zelfsturing (het behalen van persoonlijke doelen);
 - en/of verbondenheid en intimiteit (intermenselijke relaties).
- Drie clusters

Persoonlijheidsstoornissen door levensloop

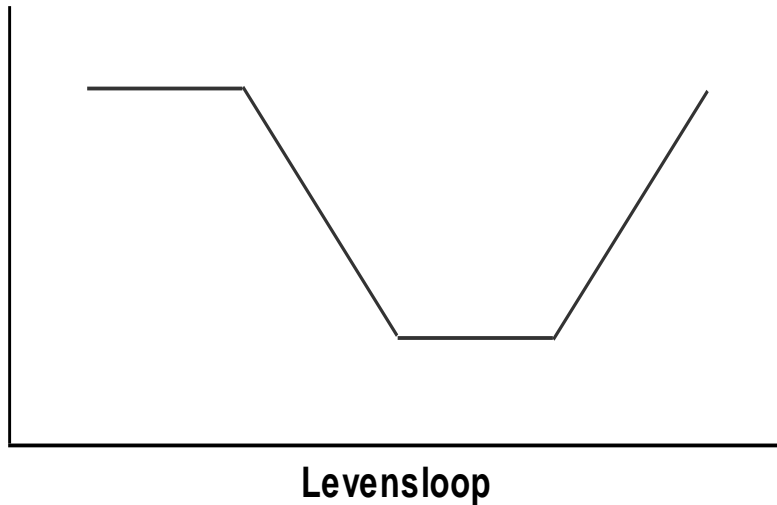
DSM Deel II

Belooftudies

Reemergent persoonlijkheidsstoornis

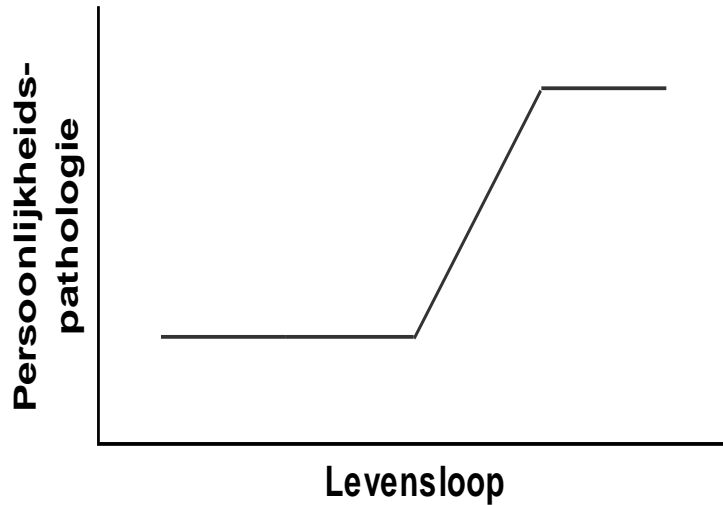
Ratelband haalt internationale media met zijn rechtszaak om geboortedatum te veranderen: 'Ik lijd onder mijn leeftijd'

Gijs Beukers 8 november 2018, 21:40

Veel buitenlandse media hebben woensdag en donderdag het nieuws opgepikt van Emile Ratelband die zijn 'gevoelsleeftijd' legaal wil maken. Beeld ANP

Late onset persoonlijkheidsstoornis

JEFFREY YOUNG

THE BIG FOUR

Psychotherapie voor persoonlijkheidsstoornissen

- Meeste evidentie voor BPS
- Met name (jong)volwassenheid

Psychotherapie voor persoonlijkheidsstoornissen

- Meeste evidentie voor BPS
- Verschuiving naar adolescentie

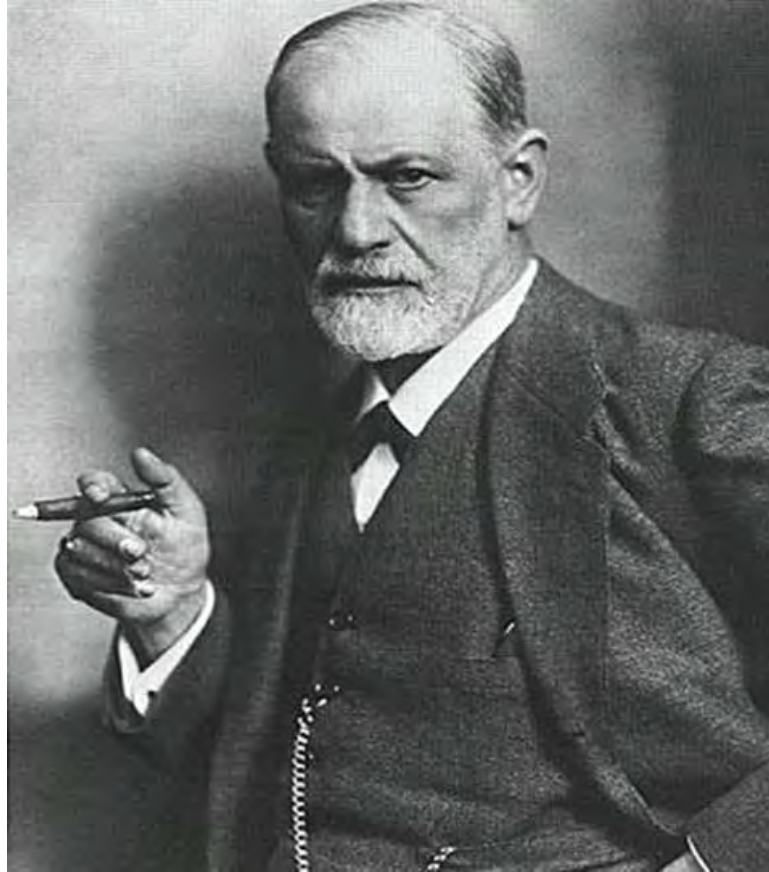

Psychotherapie voor persoonlijkheidsstoornissen

- Hoe zit het met ouderen?

Therapeutisch nihilisme?

JEFFREY YOUNG

THE BIG FOUR

Behandelmethoden voor ouderen

- **Schematherapie** (Videler et al., 2014, 2018; Khasho et al., 2019; van Dijk et al., 2019)
- **Cognitive Model Behavioural Interventions (CoMBI)**
(Osterloh et al., 2018, Ekiz, Videler & van Alphen, submitted)
- **Vaardigheidstraining EmotieRegulatieStoornis (VERS)**
(Ekiz, Ouwens, van Alphen & Videler, in prep)

Wat is psychodynamische psychotherapie?

- Focus op affect
- Onderzoeken naar pogingen om aspecten van de ervaring te vermijden
- Terugkerende thema's en patronen herkennen
- Ervaringen uit het verleden besproken
- Focus op interpersoonlijke relaties
- Focus op therapeutische relaties
- Onderzoek naar wensen, dromen en fantasieën

Misverstanden van PDP

- Therapeut zwijgt meestal
- Doorbraken door catharsis
- Seksualiteit is hét aandachtsgebied
- Duurt oneindig lang
- Therapeut heeft stalen gezicht

JEFFREY YOUNG

THE BIG FOUR

Transference Focused Psychotherapy

- Doel geïntegreerde persoonlijkheidsstructuur
- Behandelcontract
- Therapeutische relatie
- Herhalingen uit het verleden
- Individueel 2 x p.w.

TFP en ouders

JEFFREY YOUNG

THE BIG FOUR

Mentalisation based treatment

Doel MBT:

- Bevorderen mentaliserend vermogen
- Van focus op gedrag naar focus op affect
- Ontwikkelen coherent zelfgevoel
- Versterken vermogen om stabiele relaties aan te gaan

Wat is mentaliseren?

Het gedrag van zichzelf en anderen kunnen begrijpen en verklaren vanuit achterliggende gevoelens, gedachten en motivatie.

Hoe leer je mentaliseren?

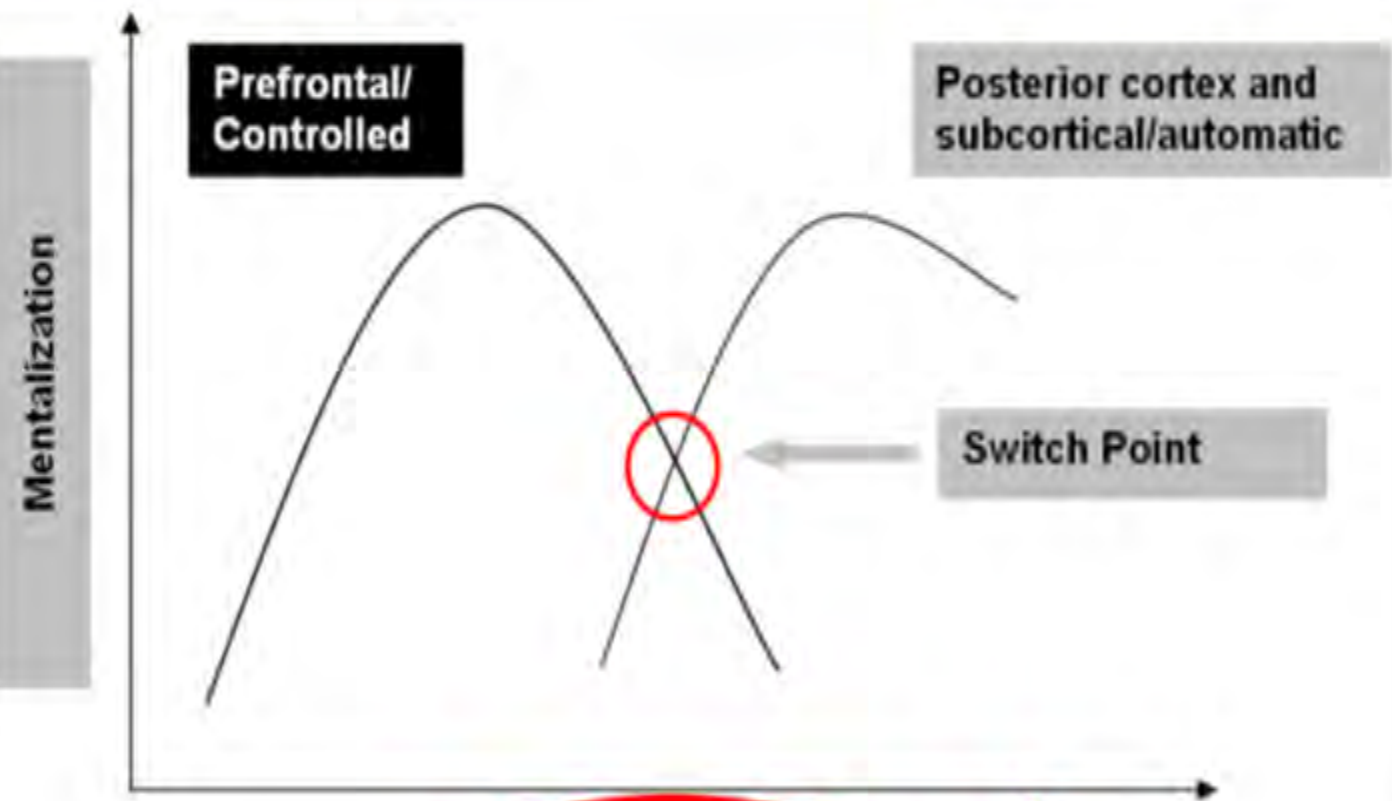
- Wanneer een kindje arousal ervaart
- De ouder de toestand van het kind opmerkt en begrijpt wat er speelt (resonantie)
- De ouder laat merken over kind na te denken (reflectie)
- De ouder reageert, maar is zelf niet in arousal
- Kind begrijpt dat het te begrijpen is, te kalmeren is en gaat eigen gevoel begrijpen.

Hoe leer je mentaliseren?

- Wanneer een kindje arousal ervaart
- De ouder de toestand van het kind opmerkt en begrijpt wat er speelt (resonantie)
- De ouder laat merken over kind na te denken (reflectie)
- De ouder reageert, maar is zelf niet in arousal
- Kind begrijpt dat het te begrijpen is, te kalmeren is en gaat eigen gevoel begrijpen.

Automatisch

Gecontroleerd

Psychische equivalentie

- Interne wereld = externe wereld
- Wat ik denk, is waar
- Gedachten zijn beangstigend
- Ik voel dat, dus het is zo
- Rigide denken
- Geen ruimte voor alternatieven

Teleologische modus

- Het begrijpen van de acties van de ander is gebaseerd op fysieke effecten
- De ander is wat hij doet, niet wat hij denkt, voelt, welke intentie hij heeft.
- “Als je mij een knuffel zou geven, zou ik echt weten dat je om mij geeft”.
- Spanning is vaak hoog.

Dimensies van mentaliseren

Impliciet ----- **Expliciet**
(automatisch) (bewust, checken)

Intern ----- **Extern**
(focus op interne mentale toestanden) (focus op zichtbaar gedrag)

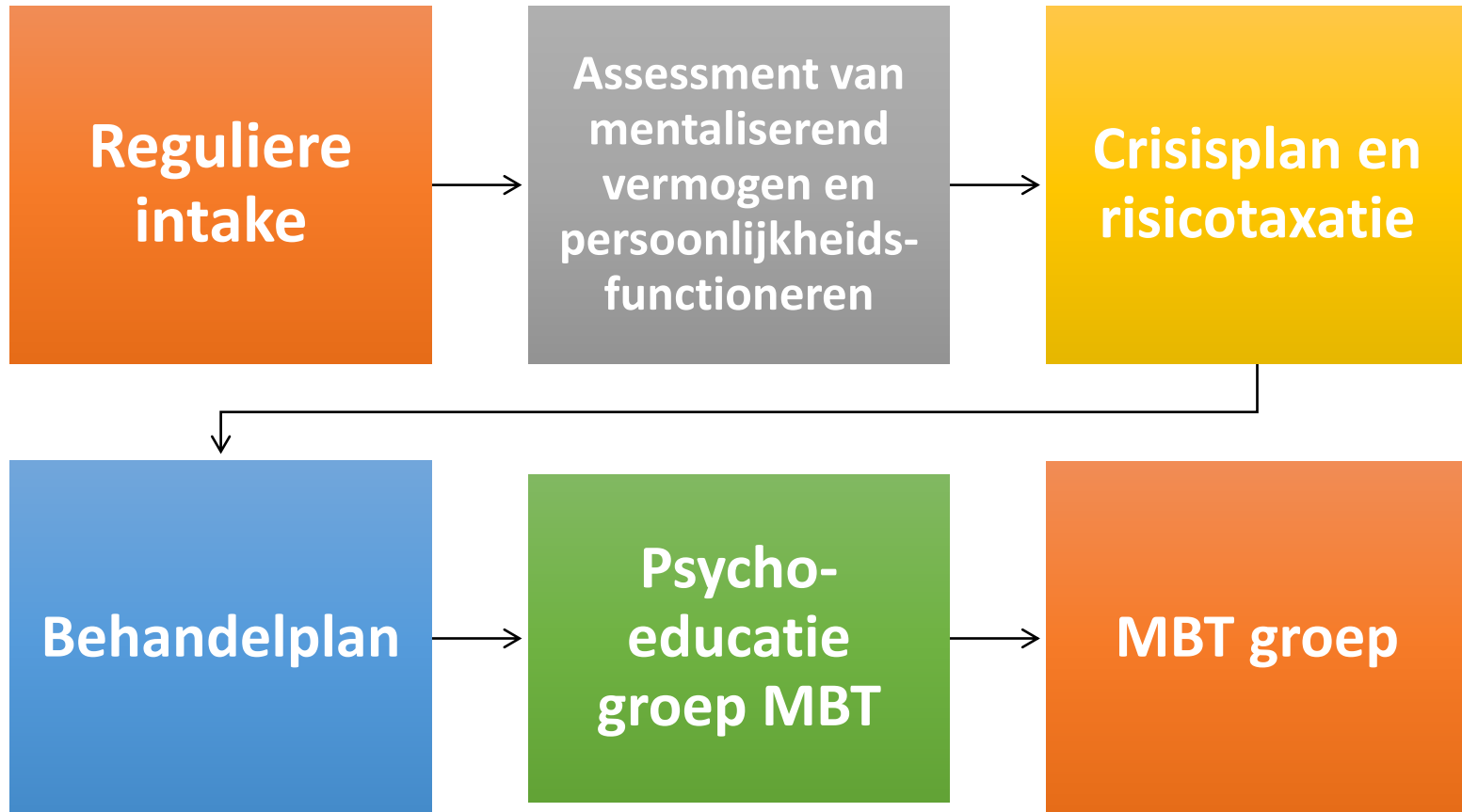
Cognitie ----- **Affect**

Ander ----- **Zelf**

Goed mentaliseren

- Nieuwsgierig en onderzoekend waar het gaat om het perspectief van de ander
- Flexibel – en niet aan één standpunt vasthoudend
- Speels: gebruik van humor om de verbinding met de ander aan te gaan (en niet te vermijden)
- Problemen oplossen door te geven en te nemen als het om de gezichtspunten van verschillende mensen gaat
- Kunnen onderscheiden tussen de eigen ervaring en die van anderen
- Is “baas over eigen gedrag”

Opbouw MBT programma

Behandelplan

- Commitment
- Verminderen van psychiatrische klachten
- Verminderen van zelfdestructief gedrag
- Het verbeteren van sociaal en interpersoonlijk functioneren
- Sociaal maatschappelijk functioneren

Rollen binnen een MBT team

Behandelaar

Sociotherapeut

Crisisinterventie

Psychiater

Ongoing studies

Dynamische interpersoonlijke therapie

Doelen van DIT

- Begrijpen verband symptomen en hun relaties met anderen
- Mentaliserend vermogen om interpersoonlijke moeilijkheden te kunnen managen.

Fasen in DIT

1. Dynamische formulering van het probleem (IPAF)
2. Mentaliseren
3. Afscheid, afscheidsbrief

InterPersoonlijke Affectieve Focus

Klacht: verdriet, somberheid, vermoeid

Gezin van herkomst: middelste kind, mocht geen eigen wens hebben, niet spelen met anderen, gehoorzamen

Huwelijken: niet belangrijk wat ik vind

Vriendinnen: zorgen

Buurvrouw: zorgen

Werk: ziektewet

Zoon: op kleinkinderen passen

IPAF

Ik: wat ik vind doet er niet toe, ik mag niks voor mezelf vragen, ik doe er niet toe.

Ander: bepaalt, wijst mij af als ik iets voor mezelf vraag, behandelt mij als grof vuil

Affect: Verdriet, boos/furieus

Verlangen

Ik: Ik mag ook bepalen, ik doe ertoe

Ander: Luistert naar mij, wijst mij niet af, heeft respect.

Affect: vrolijk

JEFFREY YOUNG

THE BIG FOUR

Therapeutisch optimisme!

Vragen:

A.videler@ggzbreburg.nl

M.denoudsten@ggzbreburg.nl